

Avalaht>Kohtumenetlused>Videokonverentsid>Tõendite kogumine videokonverentsi vahendusel

Tõendite kogumine videokonverentsi vahendusel

Eesti

1 Kas tõendeid on võimalik koguda videokonverentsi teel kas taotleva liikmesriigi kohtu osalemisel või otse asjaomase liikmesriigi kohtu poolt? Kui jah, siis milliseid liikmesriigi menetlusi ja õigusakte kohaldatakse?

Jah, tõendeid on võimalik koguda videokonverentsi teel. EL Nõukogu määruses 2020/1783 liikmesriikide kohtute vahelise koostöö kohta tõendite kogumisel tsiviil- ja kaubandusajades (uuesti sõnastatud) art 20 lg 1 kohaselt kogub taotlev kohus tõendid videokonverentsi teel või muu kommunikatsioonitehnoloogia abil, kui see tehnoloogia on kõnealuses kohtus kättesaadav ja kui kohus peab sellise tehnoloogia kasutamist asja konkreetsetest asjaoludest lähtuvalt asjakohaseks. Eesti kohtutel on olemas vajalikud seadmed videokonverentsi korraldamiseks. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku (TsMS, internetist leitav [siit](#)) § 15 lg 6 kohaselt kohaldatakse Euroopa Liidu liikmesriigi kohtu taotlusel Eestis abi osutamisele tõendite kogumiseks TsMS-is sätestatud niivõrd, kuivõrd EL Nõukogu määruses 2020/1783, liikmesriikide kohtute vahelise koostöö kohta tõendite kogumisel tsiviil- ja kaubandusajades (uuesti sõnastatud) sätestatust ei tulene teisiti. TsMS § 15 lg 5 kohaselt osutab Eesti kohus välisriigi kohtu taotlusel abi menelustoitomingu tegemiseks, kui taotletav menelustoitomingu kuulub Eesti seaduse kohaselt Eesti kohtu pädevusse ega ole seadusega keelatud ja kui teisiti ei tulene seadusest ega välislepingust. Menelustoitomingu võib teha ka välisriigi õiguse kohaselt, kui see on vajalik menelustoitominguks välisriigis ja sellega ei kahjustata menelustoitomingu huvu. Menelustoitomingu teel peetavat istungit reguleerib tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 350. Eriregulatsiooni ega piiranguid määruse 2020/1783 alusel videokonverentsi korraldamise kohta, sh menelustoitomingu korraldamise kohta määruse art 20 alusel taotleva liikmesriigi kohtu poolt otse läbi viidava videokonverentsi kohaldamise kohta loodud ei ole.

2 Kas on piiranguid isikute ringi suhtes, keda võib videokonverentsi teel küsitleda – näiteks, kas videokonverentsi teel võib küsitleda vaid tunnistajaid või ka eksperte ja menelustoitomingu?

TsMS § 350 lg 1 kohaselt on menelustoitomingu peetaval kohtuistungil võimalik menelustoitomingu teha reaajas menelustoitomingu, st ta võib anda vande all seletuse või hagita menelustoitomingu seletuse, mis ei ole antud vande all; lõike 2 kohaselt võib menelustoitomingu teel kuulata üle ka tunnistaja või eksperti.

Seega võib menelustoitomingu teel menelustoitomingu anda vande all seletuse või hagita menelustoitomingu seletuse, mis ei ole antud vande all; samuti võib menelustoitomingu teel kuulata üle ka tunnistaja või eksperti.

3 Kas on piiranguid tõendite liikide suhtes, mida võib videokonverentsi teel koguda?

Vaata vastust eelmisele küsimusele.

4 Kas on piiranguid koha suhtes, kus tuleks isikut videokonverentsi teel küsitleda – st kas küsitamine peab toimuma kohtus?

TsMS § 350 lg 1 kohaselt võib kohus korraldada istungi menelustoitomingu sellisel, et menelustoitomingu või tema esindajal või nõustajal on võimalik viibida istungi ajal muus kohas ja teha sealt reaajas menelustoitomingu.

Seega võib kohus korraldada menelustoitomingu sellisel, et küsitamiseks ei pea viibima kohtus.

5 Kas videokonverentsi teel peetavaid kohtuistungeid tohib salvestada?

Jah, kohtuistungeid võib salvestada. Salvestamine toimub TsMS §-s 52 või TsMS §-s 42 sätestatud korras. Kohtutes kasutatav kaugülekuulamise tehnika võimaldab ülekuulamise TsMS § 52 alusel salvestamist.

6 Mis keeles peab kohtuistung toimuma: a) kui taotlus esitatakse tõendite kogumise määruse artiklite 12–14 kohaselt ning b) kui toimub tõendite vahetu kogumine tõendite kogumise määruse artiklite 19–21 kohaselt?

TsMS § 32 lg 1 kohaselt toimub Eestis kohtumenetlus ja kohtu asjaajamine eesti keeles. TsMS § 32 lg 2 kohaselt kohtuistung ja muud menelustoitomingu protokollitakse eesti keeles. Kohus võib istungil võõrkeeles antud ütlused või seletused märkida protokollis lisaks nende sisu eestikeelsele tõlkele ka nende esitamise keeles, kui see on vajalik ütluse või seletuse sisu täpseks edastamiseks. Eesti tsiviilkohtumenetluse seadustikus puudub eriregulatsioon EL Nõukogu määruses 2020/1783 liikmesriikide kohtute vahelise koostöö kohta tõendite kogumisel tsiviil- ja kaubandusajades alusel (uuesti sõnastatud) teise liikmesriigi kohtu taotlusel ütluste või seletuse võtmise keelerežiimi kohta.

7 Kui vajatakse tõlke, siis kes vastutab nende leidmise eest ja kus peaks olema tõlkide asukoht, a) kui taotlus esitatakse tõendite kogumise määruse artiklite 12–14 kohaselt ning b) kui toimub tõendite vahetu kogumine tõendite kogumise määruse artiklite 19–21 kohaselt?

TsMS § 34 lg 1 kohaselt juhul, kui menelustoitomingu ei valda eesti keelt ja tal ei ole menelustoitomingu esindajat, kaasab kohus tema taotlusel või omal algatusel menelustoitomingu võimaluse korral tõlgi. Tõlki ei pea kaasama, kui menelustoitomingu avaldused on kohtule ja teistele menelustoitomingu arusaadavad. Kui kohtul ei ole võimalik tõlki viivitamata kaasata, teeb ta määruse, millega kohustab tõlki vajavat menelustoitomingu leidma endale tõlgi või eesti keelt oskava esindaja kohtu määratud tähtaja jooksul (TsMS § 34 lg 2). Määrus alusel tõendite kogumisel kasutatava tõlgi asukoha kohta Eesti tsiviilkohtumenetluse seadustikus eriregulatsiooni ei ole.

8 Millist menelustoitomingu kohaldatakse kohtuistung korraldamiseks ja isiku teavitamiseks ülekuulamise aja ja koha kohta, a) kui taotlus esitatakse tõendite kogumise määruse artiklite 12–14 kohaselt ning b) kui toimub tõendite vahetu kogumine tõendite kogumise määruse artiklite 19–21 kohaselt? Kui palju aega tuleks mõlema variandi korral kohtuistungis kuupäevast teavitamiseks ette näha, et isik saaks selle toimumisest piisavalt vara teada?

TsMS § 343 lg 1 kohaselt toimetab kohtuistungis toimumise ajast ja kohast teavitamiseks kohus menelustoitomingu teistele isikutele, kes tuleb kohtuistungile kutsuda kätte kohtukutsed. TsMS § 343 lg 2 kohaselt peab kutse kätetoimetamise ja istungipäeva vahele jääma vähemalt kümme päeva. Menelustoitomingu osalejal võib tähtaeg olla ka lühem.

9 Millised on videokonverentsi kasutamise kulud ja kuidas need tasutakse?

Määruse 2020/1783 alusel tõendite kogumise kulud reguleerib määruse art 22. TsMS § 15 lg 4 kohaselt ei kata taotluse esitanud kohus menelustoitomingu kulud. Menelustoitomingu teinud kohus esitab andmed kulude kohta taotluse esitanud kohtule ja need loetakse menelustoitomingu asja kuludeks. Tõendi saamise kulud kui asja läbivaatamise kulud tasutakse TsMS § 148 lg 1 järgi. TsMS § 148 lg 1 kohaselt tasub asja läbivaatamise kulud kohtu määratud ulatuses ette menelustoitomingu, kes esitas taotluse, millega kulud kaasnevad, kui kohus ei määra teisiti. Kui taotluse on esitanud mõlemad pooled või kui tunnistajad ja ekspertiid kutsutakse välja või vaatlus tehakse kohtu algatusel, tasuvad pooled kulud võrdselt. Videokonverentsi seadmed on kohtutes olemas ja kohtu videokonverentsi seadmete kasutamisega kulud kaasned ei tohiks.

10 Kuidas tagatakse, et otse taotleva kohtu poolt ülekuulatatavat isikut teavitatakse sellest, et ütluste andmine on vabatahtlik?

Taotleva kohtu poolt otse küsitamise vabatahtlikkusest teavitamisel kohaldatakse art 19 lg-t 2.

11 Millist menetlust kasutatakse ülekuulatava isiku isikusamasuse kontrollimiseks?

TsMS § 347 lg 2 p 1 kohaselt teeb kohus kohtuistungil alguses kindlaks selle, kes väljakutsutud isikutest on kohtuistungile ilmunud ja nende isikusamasuse. Täpsemat reeglit tsiviilkohtumenetluse seadustik isikusamasuse kontrollimiseks kohtuistungil ette ei näe. Kohtul tuleb veenduda väljakutsustud isiku isikusamasuses. Selleks kontrollib kohus nt väljakutsustud isiku pildiga isikut tõendavat dokumenti. Videokonverentsi teel osaleva isikusamasust on võimalik tuvastada näiteks varem kohtule esitatud dokumendi koopiaga.

12 Milliseid nõudeid kohaldatakse vande andmise suhtes ja millist teavet vajab taotlej kohus, kui tõendite kogumise määruse artiklite 19–21 kohase tõendite vahetu kogumise raames nõutakse vande andmist?

TsMS § 269 lg 2 kohaselt annab menetlusosaline enne ütluste andmist järgmise vande:

«Mina, (nimi), kinnitan oma au ja südametunnistuse kohaselt, et avaldan asja kohta kogu tõe, midagi varjamata, lisamata või muutmata.» Menetlusosaline annab vande suuliselt ja kirjutab vandetekstile alla.

TsMS § 36 lg 1 kohaselt annab isik, kes ei valda eesti keelt, vande keeles, mida ta valdab; lõike 2 kohaselt allkirjastatakse eestikeelne vande tekst, mis on enne vahetult isikule tõlgitud.

TsMS § 262 lg 1 teise lause kohaselt selgitab kohus tunnistajale, enne kui tunnistaja annab ütlusi, tunnistaja kohustust rääkida tõtt ja TsMS §-de 256–259 sisu. TsMS § 303 lg 5 kohaselt kohaldatakse eksperdile tunnistaja ülekuulamise kohta sätestatud. Muud eksperti kui kohtueksperti või registreeritud eraeksperti hoiatatakse enne eksperdiarvamuse andmist vastutusest teadvalt vale eksperdiarvamuse andmise eest ja võetakse selle kohta allkiri kohtu protokollile või hoiatuse tekstile. Allkirjastatud hoiatus edastatakse kohtule koos eksperdiarvamusega.

13 Mida on tehtud selle tagamiseks, et videokonverentsi toimumise asukohas on kontaktisik, kellega taotlej kohus saab suhelda, ja et kohtuistungil päeval on kohal ka isik, kes seab videokonverentsi seadmed töökorra ja tegeleb võimalike tehniliste probleemidega?

TsMS § 350 lg 3 kohaselt peab menetluskonverentsina korraldatud kohtuistungil olema tehniliselt turvaliselt tagatud kõigi menetlusosaliste õigus esitada avaldusi ja taotlusi ning võtta seisukoht teiste menetlusosaliste avalduste ja taotluste suhtes, samuti muud kohtuistungil tingimused nii pildi kui heli reaalajas ülekandmisel eemaloleva menetlusosalise juurest kohtule ja vastupidi.

Igas kohtus on kohapealse IT-spetsialistina tööl Registrate ja Infosüsteemide Keskuse töötaja, kes tagab videokonverentsi seadmete töökorra ning tegeleb tehniliste probleemide lahendamisega.

14 Millist lisateavet taotlevalt kohtult nõutakse?

Nõutavad andmed nähtuvad taotluse vormist. Täiendavalt nõutavate andmete iseloom sõltub konkreetse kohtuasja asjaoludest.

TsMS § 32 lg 1 kohaselt toimub Eestis kohtumenetlus ja kohtu asjaajamine eesti keeles. TsMS § 32 lg 2 kohaselt kohtuistung ja muud menetlustoimingud protokollitakse eesti keeles. Kohus võib istungil võõrkeeles antud ütlused või seletused märkida protokollile lisaks nende sisu eestikeelsele tõlkele ka nende esitamise keeles, kui see on vajalik ütluse või seletuse sisu täpselt edastamiseks. Eesti tsiviilkohtumenetluse seadustikus puudub eriregulatsioon EL Nõukogu määruses 2020/1783 liikmesriikide kohtute vahelise koostöö kohta tõendite kogumise tsiviil- ja kaubandusajades (uuesti sõnastatud) alusel teise liikmesriigi kohtu taotlusel ütluste või seletuse võtmise keelerežiimi kohta.

Viimati uuendatud: 24/04/2024

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.